ULKOMINISTERIÖ
Oikeuspalvelu
OIK-01 Päivi Kairamo

PF0XE14V-8

14.09.2021

Eduskunnan
ulkoasiainvaliokunnalle

Viite

Asia
VNS 4/2021 vp - Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta; kirjallinen asiantuntijalausunto

Ulkoasianvaliokunnan pyynnöstä toimitan ohessa kirjalliset kommenttini valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta (VNS 4/2921 vp). Oman vastuualueeni mukaisesti kommentoin selontekoa kansainvälisen terrorismin vastaisen yhteistyön näkökulmasta.

Monet kansainvälisen toimintaympäristön muutokset ja globaalitason haasteet vaikuttavat Suomen sisäiseen turvallisuuteen. Ulkoministeriö on pitänyt tärkeänä, että ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 4/2020 vp) kuvattuja globaaleja haasteita ja ilmiöitä, ml. terrorismin uhka, on sisällytetty myös sisäisen turvallisuuden selontekoon.

Sisäisen turvallisuuden selonteossa todetaan, että ”[t]errorismi on uhka sisäisen turvallisuuden lisäksi Suomen kansalliselle turvallisuudelle. **Suomi jatkaa kansainvälistä yhteistyötä terrorismin, väkivaltaisen ekstremismin ja väkivaltaisen radikalisoitumisen torjumiseksi**.” Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa on laajemmin käsitelty terrorismin uhkaa yhtenä globaalina haasteena. Lisäksi **ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa** todetaan, että ”kansainvälinen terrorismi edellyttää Suomelta toimia kansainvälisen turvallisuuden, vakauden ja konfliktien heijastusvaikutusten vuoksi ja siksi, että **kansainvälinen terrorismi muodostaa uhan kansalliselle turvallisuudelle ja kriisinhallinnalle. Suomi jatkaa kansainvälistä yhteistyötä terrorismin, väkivaltaisen ekstremismin ja väkivaltaisen radikalisoitumisen torjumiseksi osana kansallista ennaltaehkäisyä**.” Molemmissa selonteoissa on siis yhteneväisesti todettu Suomen osallistuminen kansainväliseen terrorismin vastaiseen yhteistyöhön.

Suomen osallistuminen kansainväliseen terrorismin vastaiseen yhteistyöhön

Terrorismin torjunta edellyttää kansallisten toimien lisäksi laaja-alaista EU- ja kansainvälistä yhteistyötä. **Suomi osallistuu** terrorismin vastaiseen yhteistyöhön ja terrorismiin johtavan väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta estämisen vastaiseen toimintaan **EU:n lisäksi YK:ssa, Euroopan neuvostossa, ETYJ:ssä, kansainvälisessä Isisin vastaisessa koalitiossa sekä muissa kansainvälisissä ja eurooppalaisissa yhteyksissä**. Joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen liittyvät asevalvontaregiimit ja -järjestelyt sekä kansainvälinen yhteistyö ovat merkittäviä myös terrorismintorjunnan kannalta (liittyen esimerkiksi CBRNE-aineiden käyttöön ja terrorismin uhkaan).

Postiosoite
PL 176
00023 VALTIONEUVOSTO

Laivastokatu 22

Vaihde
+358-(0)295-350 000

Telefax
+358-(0)9-629 840

Euroopan unioni on Suomelle keskeinen vaikutuskanava ja turvallisuusyhteisö, jonka terrorisminvastainen ulkosuhdetyö ja jäsenvaltioiden sisäisen turvallisuuden toimet lisäävät sekä unionin että jäsenvaltioiden kykyä torjua ja ennalta estää terrorismia.

Kansallinen turvallisuus on jäsenvaltioiden vastuulla. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen yhteisissä määräyksissä todetaan, että ”[e]rityisesti kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla” (SEU 4 artiklan 2 kohta). Lisäksi jäsenvaltioiden keskinäinen tiedustelutiedonvaihto tapahtuu EU:n rakenteiden ulkopuolella.

Ulkoministeriö edustaa Suomea **unionin ulkosuhteiden alla tehtävässä terrorismin torjunnan yhteistyössä**. EU:n ulkosuhteiden alla tehtäviä toimia terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin ennalta ehkäisemiseksi ja torjumiseksi **ohjaavat neuvoston päätelmät**, jotka on viimeksi päivitetty kesäkuussa 2020 (15.6.2020). Päätelmissä korostetaan terrorismin muuttuvien ja uusien muotojen aiheuttamia uhkia, kehotetaan **vahvistamaan** edelleen **EU:n ulkoista terrorisminvastaista yhteistyötä ja toimintaa tietyillä maantieteellisillä ja temaattisilla aloilla**. Päätelmissä neuvosto kehottaa tehostamaan yhteistyötä erityisesti niiden alueiden kanssa, joilla terrorismi on saanut eniten jalansijaa ja/tai joiden kautta terrorismin uhka voi kohdistua myös unionin alueelle. Keskeisiä alueita ovat muun muassa Länsi-Balkan, Pohjois-Afrikka ja Lähi-itä, Länsi-Afrikka ja Sahelin alue sekä Afrikan sarvi ja Itä-Afrikka. Neuvosto korostaa päätelmissä unionin laajan keinovalikoiman hyödyntämistä (ml. kehitysyhteistyö ja unionin rahoituksella toteutettavat hankkeet eri maissa tai alueilla) sekä tarvetta edistää kansainvälistä yhteistyötä **vahvistamalla unionin strategisia kumppanuuksia** ja **sitoutumista monenväliseen yhteistyöhön** erityisesti YK:n piirissä. Neuvoston päätelmissä viitataan myös yhteistyöhön Euroopan neuvoston, ETYJ:n, NATO:n kanssa sekä strategisten kumppanimaiden kuten Yhdysvaltojen, Kanadan ja Uuden-Seelannin kanssa. EU järjestää myös muiden kuin strategisten kumppanimaiden kanssa erityisiä terrorismin torjuntaan keskittyviä dialogeja (nk. CT-dialogit). EU on jäsenvaltioiden lisäksi (ml. Suomi) myös kansainvälisen Isisin vastaisen koalition jäsen.

Suomi on sitoutunut EU:n päätelmissä vahvistettuun ja YK:ssa hyväksyttyyn lähtökohtaan, jonka mukaan **niin kansainväliset kuin kansalliset terrorismintorjuntatoimet on toteutettava noudattaen kansainvälisen oikeuden velvoitteita mukaan lukien kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, kansainvälinen humanitaarinen oikeus ja kansainvälinen pakolaisoikeus**.

Monenkeskisessä yhteistyössä ja kansainvälisen yhteisön aktiivisena jäsenenä Suomi kykenee turvaamaan ulkopolitiikan keinoin kansalliset etunsa ja osaltaan edistämään kansainvälistä turvallisuusyhteistyötä. Suomi on **sitoutunut kaikkiin YK:n terrorisminvastaisiin sopimuksiin** ja on **osapuolena** lähes kaikissa muissakin **keskeisissä terrorismin vastaisissa kansainvälisissä sopimuksissa**. Myös YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmilla voidaan määrätä terrorismintorjuntaan liittyviä toimia, esimerkiksi pakotteita. **YK:n turvallisuusneuvoston** Isisiin ja al-Qaidaan kohdistuvat **pakotteet** on pantu EU-säädöksin toimeen myös Suomen osalta. Pakotteita täydentävät **EU:n omat** Isisiin ja al-Qaidaan kohdistamat **pakotteet** samoin kuin muut EU:n muut terrorisminvastaiset pakotteet. EU-säädösten mukaiset pakotteet ovat **Suomessa täysimääräisesti voimassa**.

Suomen EU- ja kansainvälispoliittiset tavoitteet tukevat kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa huomioidaan myös kohdemaan omien **oikeusvaltioinstituutioiden ja turvallisuusrakenteiden kehittäminen ihmisoikeuksia kunnioittaen**. Konfliktialueilla ja hauraissa valtioissa tehtävällä yhteistyöllä Suomi pyrkii yhdessä muiden avunantajamaiden ja kansainvälisten toimijoiden kanssa vahvistamaan yhteiskuntien toimintakykyä, maiden kykyä vastata terrorismin taustasyihin ja samalla vähentää halukkuutta tai tarvetta liittyä terroristijärjestöjen toimintaan. Lisäksi Suomen **rauhanvälitystoiminta** sekä **toiminta kulttuurien ja uskontojen välisen vuoropuhelun edistämiseksi** tukevat tavoitteita yhteiskuntien vakaudesta ja turvallisuudesta.

Kriisinhallintatoiminnan tavoitteena on konfliktitilanteiden vakauttaminen ja maan oikeus- ja turvallisuusviranomaisten toiminnan kehittäminen ja vahvistaminen, mikä vähentää osaltaan terroristiryhmien toiminnalle otollisia olosuhteita. Terrorismin ennalta estäminen ja torjunta kokonaisvaltaisen yhteistyön ja kansainvälisen sekä EU:n kriisinhallinnan keinoin edistää myös Suomen ja suomalaisten turvallisuutta.

Liitteet -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Oikeuspalvelu
OIK-01 Päivi Kairamo

Asiasanat	TERRORISMI
Hoitaa	**OIK-01**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	OIK-02; OIK-10; OIK-20; OIK-30; OIK-40; POL-01; POL-02; POL-10; POL-20; POL-30; POL-40; POL-50; POL-60; UKKMI-00; UMI-00; VSI-00
Laatija jakanut	EK/UAV